

Paskaidrojuma raksts par Apes novada pašvaldības budžetu 2020. gadam

Sociālekonomiskais pašvaldības raksturojums

Apes novads atrodas Vidzemes reģiona ziemeļaustrumos. Pēc teritorijas lieluma Apes novads ir astotais novads divdesmit piecu Vidzemes plānošanas reģionā ietilpstošo novadu vidū un aizņem 544,3 km². Savukārt pēc iedzīvotāju skaita tas ir piecpadsmitais apdzīvotākais Vidzemes plānošanas reģiona novads.

Apes novadā kopējais iedzīvotāju skaits Apes novadā 3558, kas reģistrēts uz 01.01.2020. (saskaņā ar Iedzīvotāju reģistru ZZDats) - Apes pilsētā 918 un Apes pagastā 481, tātad ar kopējo skaitu Apes pilsētā un pagastā 1399, Gaujienas pagastā 872, Trapenes pagastā 691, Virešu pagastā 596 iedzīvotāji. Salīdzinājumā ar 01.01.2019. iedzīvotāju skaits samazinājies kopumā par 62 cilvēkiem. Iedzīvotāju blīvums novadā – 6.53 iedz./km². Kaut arī novads ir dažu kilometru attālumā no Igaunijas, 88% no visiem pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir latvieši.

Apes novadā 2019.gadā reģistrēti 35 jaundzimušie (24 meitenītes un 11 puisīši), kas ir par 3 jaundzimušajiem vairāk nekā 2018.gadā. Apes novada Dzimtsarakstu nodaļā izsniegtas dzimšanas apliecības 33 bērniņiem, bet 2 novada jaundzimušajiem dzimšanas apliecības izsniegtas citu novadu dzimtsarakstu nodaļās. Dzimušo bērnu skaits 2019.gadā Apes novada teritoriālajā dalījumā ir šāds: Apes pilsētā un Apes pagastā piedzimuši – 18 bērni; Gaujienas pagastā – piedzimuši 7 bērni; Trapenes pagastā – piedzimuši 9 bērni; Virešu pagastā – piedzimis 1 bērns.

Apes novada dome 2019. gadā noteica vienreizēju bērna piedzimšanas pabalstu EUR 150,00 apmērā. Pašvaldība arī attīstījusi dažādus atbalsta veidus ģimenēm ar bērniem, daļēji sedzot ēdināšanas maksu izglītības iestādēs izglītojamiem, transporta izdevumus nokļūšanai uz izglītības iestādi un atpakaļ uz mājām, tiek atbalstītas arī daudz bērnu ģimenes un u.c.

2019.gadā miruši 64 Apes novada iedzīvotāji (35 vīrieši un 29 sievietes). Apes novada Dzimtsarakstu nodaļā izsniegtas 39 miršanas apliecības, bet 25 miršanas apliecības izsniegtas un miršanas gadījumi reģistrēti citu novadu dzimtsarakstu nodaļās, atbilstoši teritorijai kurā noticis miršanas fakts. Teritoriālo vienību dalījumā mirušo personu skaits 2019.gadā: Apes pilsētā un Apes pagastā – 23 mirušās personas; Gaujienas pagastā – 16 mirušās personas; Trapenes pagastā – 18 mirušās personas; Virešu pagastā – 7 mirušās personas. Salīdzinājumā ar 2018. gadu, kad Apes novadā miris 51 iedzīvotājs, 2019.gadā miršanas gadījumu skaits ir pieaudzis.

Bezdarba līmenis Apes novadā uz 30.11.2019. bija 4.6%, kas gada griezumā no 31.01.2019. ir par 1.3% samazinājies. Pēc Nodarbinātības valsts aģentūras datiem uz 30.11.2019. reģistrēto bezdarbnieku skaits 93, to vidū vislielākais bezdarbnieku skaits ir vecumā no 25 līdz 29 gadiem – kopumā 18, no 50 līdz 54 gadiem un no 60 un vairāk gadiem pa 13 bezdarbniekiem, vecumā no 55 līdz 54 ir 12 bezdarbnieki, un no 30 līdz 34 gadiem, no 40 līdz 44 gadiem un no 45 līdz 49 gadiem katrā vecuma grupā pa 8 bezdarbniekiem, vecuma grupā no 20 līdz 24 gadiem kopā 7 bezdarbnieki un no 35 līdz 39 gadiem kopā 6 bezdarbnieki. Skatoties pēc izglītības līmeņa, visvairāk bezdarbnieki ir tieši ar profesionālo izglītību, kopā 42.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bruto Apes novadā 2019.gada 3.ceturksnī EUR 692, salīdzinājumā ar 2018.gada 3.ceturksni, kad vidējā bruto darba samaksa Apes novadā bijusi EUR 614, palielinājums ir par EUR 78.

Apes novadā uzņēmīgākie cilvēki ar savu neatlaidību attīsta savu vidi tieši šajā teritorijā, gan ražojot produkciju vietējam un ārvalstu tirgum. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta datiem uz 10.04.2019. Apes novadā reģistrētie nodokļu maksātāji, juridiskās personas un individuālie komersanti kopskaitā ir 302, to vidū vislielākais skaits ir zemnieku saimniecības – 160, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību kopā 82, biedrības 29, tajā skaitā 4 ar sabiedriskā labuma organizācijas statusu, individuālie komersanti, uzņēmēji – 21, budžeta iestādes – 5, nodibinājumi 2, draudzes – 2, tajā skaitā 1 ar sabiedriskā labuma organizācijas statusu un kooperatīvā sabiedrība – 1. Savukārt Apes novadā reģistrētie nodokļu maksātāji fiziskas personas - saimnieciskās darbības veicēji pavisam kopā ir 282, visvairāk 213 ir saimnieciskās darbības veicēji, 66 ir paziņotā (neregistrējamā) saimnieciskā darbība, savukārt informācija par patentmaksu ir 3 maksātājiem.

Teritorijas attīstības līmeņa indekss - 0,450 (pēc Valsts reģionālās attīstības aģentūras 2018.gada datiem), kas ierindo novadu 73. vietā starp 110 Latvijas novadu pašvaldībām.

Apes novadā 2019. gadā jau ceturto gadu sekmīgi darbojas Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs. Apes VPVKAC no 76 klientu centriem ieņem 46.vietu ar 34.3 sniegtajiem pakalpojumiem vidēji mēnesī 2019.gadā.

Apes novada pašvaldības galvenās prioritātes 2020.gadam –

• ES struktūrfondu apguve, to realizēšana:

Projekts “PROTI un DARI!”;

Projekts “CHRISTA - Culture and Heritage for Responsible, Innovative and Sustainable Tourism Actions” (Dabas un kultūras mantojuma vērtību saglabāšana un aizsardzība, attīstot un veicinot inovatīvas, ilgtspējīgas un atbildīgas tūrisma stratēģijas);

Projekts “Erasmus+ projekts stratēģisko skolu sadarbību projekts ”Diversity and culture make the UNION (DACMU)”;

Projekts “Erasmus+ projekts stratēģisko skolu sadarbību projekts ”E.QUA.L.I.TY.-Europe for QUALitative Learning and the Inclusion of diverTY”;

Projekts “No hobija uz biznesu” (Latvijas-Igaunijas projekts);

Projekta “Dabas objektu kā enerģijas un iedvesmas avotu veicināšana ar vietējās vēstures palīdzību un jauniem risinājumiem” (Dabas gars) (Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programma 2014-2020);

Projekts “Encouraging cross-border cooperation in local food and handicraft sector in border areas-COOP Local (Pārrobežu sadarbības veicināšana vietējiem pārtikas produktu ražotājiem un amatniekiem pierobežā);

Projekts “Act Local”;

Hokeja ekipējuma iegāde sabiedrībai nozīmīgu sporta tradīciju attīstīšanai Trapenē;

Gaujienas ciema sporta laukuma vienkāršota rekonstrukcija;

Tautas tērpu iegāde Vidējās paaudzes deju kolektīvam “Virši” tautiskās dejas nerimstošu tradīciju kopšanas nodrošināšanai Apes novadā un Vidzemē kopumā;

Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai;

Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Apes novadā;

Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs.

• Infrastruktūras sakārtošana:

Sociālās aprūpes centra “Trapene” katlu mājas rekonstrukcija;

Brīvības ielas un Oškalna ielas apgaismojuma ierīkošana Apē;

Autoceļu apstrāde ar dubulto segumu:

- A2- Augstkalni Virešu pagastā
- Gaujienas pamatskolas piebraucamais ceļš – pagalmis
- Skola – Teikas Trapenes pagastā
- Vaidavas iela Apē
- Kalna ielas posms Apē;

- Apes novada bērnu kolektīvu dalība XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos;
- Flīģeļa iegāde Apes tautas namam;
- Mikroautobusa iegāde Virešu pagastā;
- Mikroautobusa iegāde Sociālās aprūpes centram “Trapene”.

Apes novada pašvaldības budžets izstrādāts, ievērojot “Likumu par budžetu un finanšu vadību” un likumu “Par pašvaldībām”, kā arī citus likumus un Ministru kabineta noteikumus. Plānojot pašvaldības budžetu 2020.gadam, galvenā uzmanība tika vērsta, lai pašvaldības teritorijā nemazinātos pašvaldības sniegto pakalpojumu apjoms un kvalitāte un tiktu veikts ieguldījums kopējai teritorijas attīstībai, saskaņā ar Apes novada attīstības programmu 2014. -2020. gadam.

Apes novada pašvaldības budžets 2020. gadam sastāv no pamatbudžeta, ko veido attiecīgas ieņēmumu un izdevumu daļas. Pašvaldība ir ņēmusi vērā visu nozaru intereses un centusies sabalansēt pieejamos finanšu līdzekļus tā, lai nodrošinātu uzlabojumus sabiedrībai svarīgās jomās.

Skaitliskā informācija par budžeta ieņēmumiem un izdevumiem un budžeta klasifikācijai ir norādīta Apes novada domes saistošajos noteikumos Nr. 1/2020 „Par Apes novada pašvaldības budžetu 2020.gadam” un piecos pielikumos.

1.Apes novada pašvaldības pamatbudžets

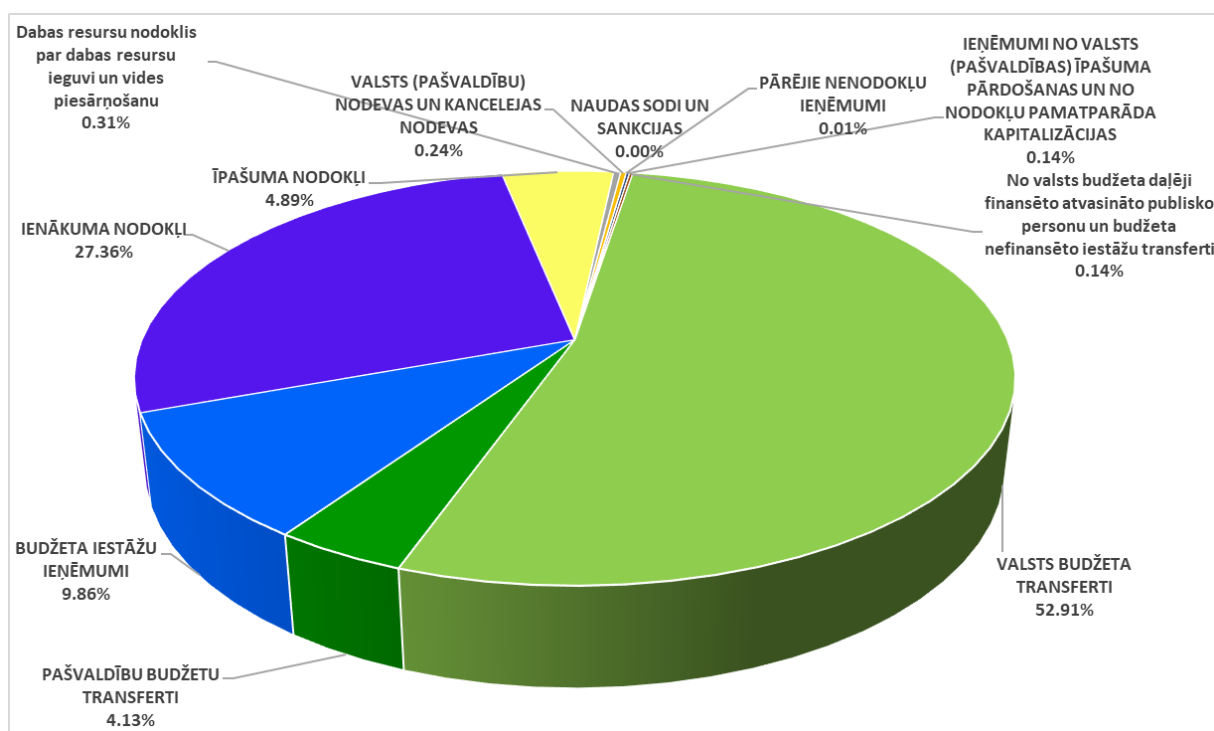
Ieņēmumi

2020. gadā Apes novada pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi plānoti 4 854 929 EUR apmērā. Pašvaldības budžeta ieņēmumu samazinājums ir par 14 % salīdzinot ar 2019.gada bāzes budžetā plānotajiem ieņēmumiem. Plānoto aktivitāšu īstenošanai novirzīts naudas līdzekļu atlikums uz 2020. gada sākumu 1 505 030 EUR apmērā.

Apes novada pašvaldības ieņēmumus veido nodokļu ieņēmumi, nenodokļu ieņēmumi (no uzņēmējdarbības, nodevām, sodiem un sankcijām), pārējie nenodokļu ieņēmumi (no pašvaldības īpašuma iznomāšanas, pārdošanas), ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, kā arī transferti (mērķdotācijas, kas tiek saņemtas no atsevišķām ministrijām un pašvaldībām un paredzētas galvenokārt pedagogu darba samaksai, kā arī ES fondu finansēto projektu īstenošanai un pašvaldību maksājumiem par izglītības pakalpojumiem).

1.diagramma

Apes novada pašvaldības 2020. gada pamatbudžeta ieņēmumi

Ieņēmumu lielāko daļu sastāda transfertu ieņēmumi (ieņēmumi ko pašvaldība saņem no valsts vai citu pašvaldību budžetiem), kas 2020. gada budžetā sastāda 57 % no kopējiem ieņēmumiem, kas ir par 1 procentiem vairāk nekā plānoti 2019.gadā. No transfertu ieņēmumiem, lielākie ieņēmumi ir valsts budžeta transferti 52 % no kopējiem ieņēmumiem. No 2020. gada 1. janvāra mērķdotācijas autoceļu uzturēšanai - 159 986 EUR, kas līdz šim bija Speciālais budžets, ir integrēti Pamatbudžetā.

Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda (turpmāk – PFIF) dotācija 2020. gadam plānota 1 318 481 EUR apmērā, tajā skaitā 2019. gada plāna neizpilde 23 566 EUR.

Apes novada pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi no nodokļiem plānoti 1 580 948 EUR apmērā - iedzīvotāju ienākuma nodoklis – 1 328 535 EUR, tajā skaitā 26 734 EUR neizmaksātais par 2019.gadu, kā arī nekustamā īpašuma nodoklis – 237 413 EUR. No 2020. gada 1. janvāra Dabas resursu nodoklis – 15 000 EUR, kas līdz šim bija Speciālais budžets, ir integrēti Pamatbudžetā.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) prognoze 2020. gadam ir 1 301 801 EUR, par EUR 461 833 EUR mazāk nekā 2019. gadā faktiski saņemts.

Nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) prognoze 2020. gadam par zemi – 187 338 EUR, par ēkām, būvēm – 40 050 EUR, par mājokļiem – 7 025 EUR.

Nenodokļu ieņēmumus 18 897 EUR apmērā veido valsts un pašvaldības nodevas, naudas sodi un sankcijas.

Maksas pakalpojumus un citus pašu ieņēmumus 478 849 EUR apmērā veido ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi un ieņēmumi no vadošā partnera partneru grupas īstenojamiem Eiropas Savienības politiku instrumentu projektiem.

Pamatbudžeta ieņēmumi tika plānoti ievērojot piesardzības principu.

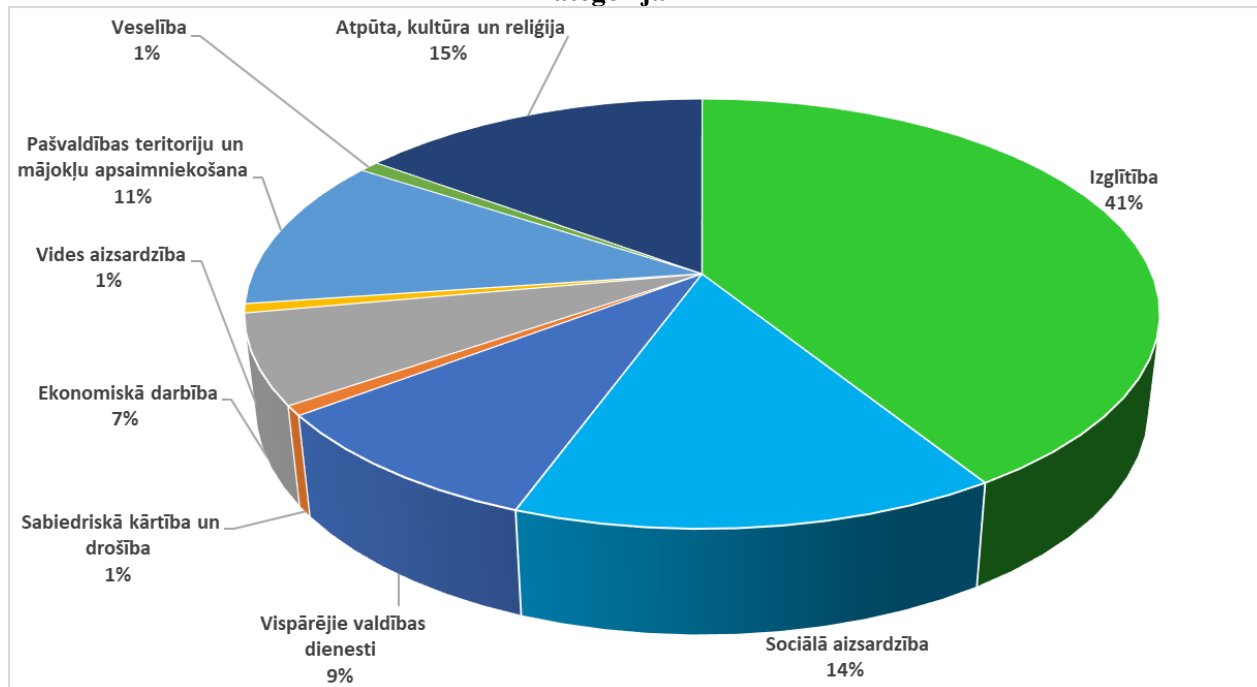
Izdevumi

2020. gadā Apes novada pašvaldības pamatbudžeta izdevumi plānoti 5 521 494 EUR apmērā (neieskaitot Valsts kases aizņēmumu pamatsummas atmaksas).

Salīdzinot ar 2019.gada budžetu, samazinājums ir par 16 %. Visi pašvaldības plānotie kopējie izdevumi pēc savas ekonomiskās būtības iedalīti septiņās ekonomiskajās kategorijās un deviņās funkcionālajās kategorijās.

2. diagramma

Apes novada pašvaldības 2020. gada pamatbudžeta izdevumi atbilstoši funkcionālajām kategorijām

Pašvaldības pamatbudžeta izdevumu lielākā daļa ir **izglītības funkcijas nodrošināšanai** - paredzot 41 %, tas ir 2 276 548 EUR, no kopējiem plānotajiem izdevumiem, kas ir par 7 % palielinājies salīdzinot ar 2019. gada budžetu. Finansējums no valsts izglītībai plānoti astoņiem mēnešiem. Ar 2020. gadu tiek centralizēta grāmatvedība Gaujienas pamatskolai iekļaujot to Apes novada domes Finanšu un grāmatvedības uzskaitē.

2019. gada 1. septembrī mācības Apes novada izglītības iestādēs uzsāka kopā 483 izglītojamie, no tiem 85 – Gaujienas pamatskolā. Kā iepriekšējos gados, arī šajā mācību gadā, bērniem iespējams apgūt visu pakāpju izglītību. Katra pagasta teritorijā un Apē piecgadīgos un sešgadīgos bērnus gaida pirmsskolas izglītības iestāde vai grupa. Mācības pirmajā klasē iespējams sākt iespējami tuvu savai dzīvesvietai Apē, Gaujienā, Trapenē un Vidagā. Apē 2019./2020. mācību gadā mācības uzsāka 21 pirmklasnieki, Gaujienā - 18 bērni, Trapenē četri bērni. Trapenē kopš 2017. gada septembra mācības notiek līdz 6. klasei, Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola nodrošina pilnu pamatizglītības apguvi, bet Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola dod iespēju iegūt vidējo izglītību. Šogad vidusskolas programmu apgūst 8 jaunieši.

Pašvaldības pamatbudžeta izdevumi **veselības** jomai ir paredzēti 1 %, tas ir 46 309 EUR, kurā veselības aprūpes funkcijā tiek finansēta uzturēšanas izmaksas divām feldšeru punktu vietām Trapenes un Virešu pagastā.

Atpūtai, kultūrai un reliģijai plānoti 15 %, tas ir 821 646 EUR izdevumi no kopējām plānotajām izmaksām. 2020.gadā paredzēts piedalīties XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos, izdevumi tiek plānoti 30 000 EUR. Ar 2020. gada februāri darbu uzsāk pašvaldības iestāde “Apes kultūras un tūrisma centrs”. Apes novadā pasākumiem paredzēti 48 420 EUR, t.sk. Apes novada lielākajam gada pasākumam - pilsētas svētkiem paredzēti izlietot 15 000 EUR.

Sociālai aizsardzībai plānoti 14 %, tas ir 790 612 EUR, no kopējiem plānotajiem izdevumiem, kas ir par 2 % mazāk nekā plānoti 2019.gada budžetā. Sociālo pabalstu izmaksām plānoti 30 000 EUR. Paredzēta Sociālās aprūpes centra “Trapene” katlu mājas rekonstrukcija, plānotās izmaksas 94 199 EUR.

Teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai plānojas 11 %, tas ir 636 293 EUR, no kopējiem plānotajiem izdevumiem. Tas ir par 4 % vairāk nekā tas bija plānots 2019. gadā. Tas ir skaidrojams ar to, ka mērķdotācijas autoceļu uzturēšanas izdevumi - 173 007 EUR, kas līdz šim bija Speciālais budžets, no 2020. gada 1. janvāra ir integrēts Pamatbudžetā.

Vides aizsardzībai plānoti 1 %, tas ir 37 910 EUR, no kopējiem plānotajiem izdevumiem, kas ir par 1 % mazāk nekā plānots bija 2019. gada budžetā. Dabas resursa nodoklis 173 007 EUR, kas līdz šim bija Speciālais budžets, no 2020. gada 1. janvāra ir integrēts Pamatbudžetā.

Ekonomiskajai darbībai plānoti 7 %, tas ir 370 498 EUR. Apes novada pašvaldības teritorijā ar deleģējuma līgumu būvvaldes funkciju nodrošina Smiltenes novads. 2020. gadam izdevumu transferti plānoti 8 000 EUR.

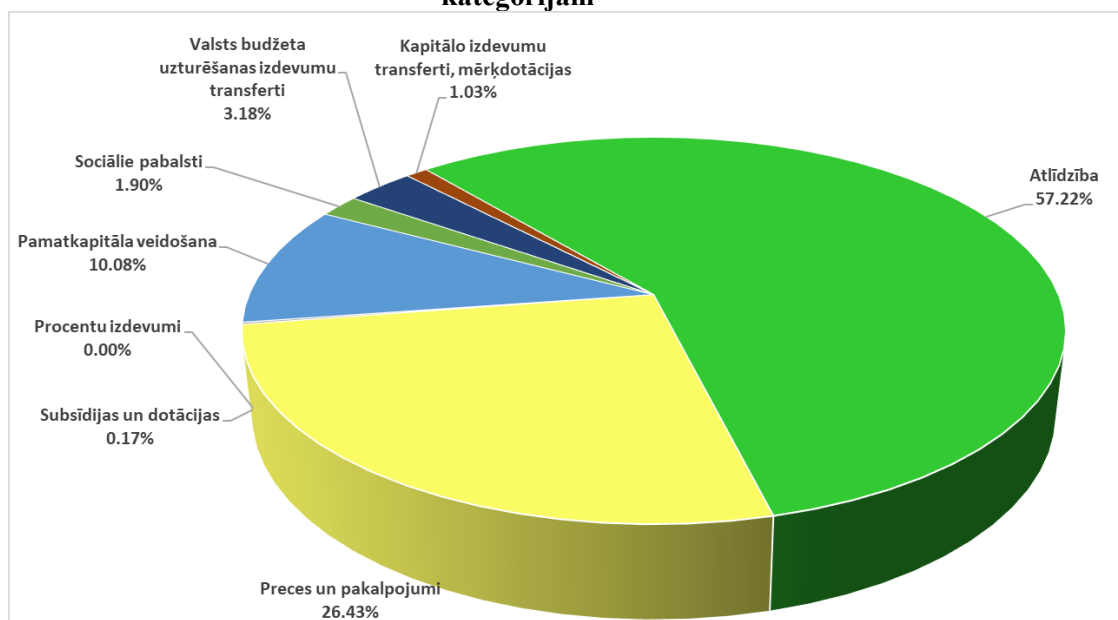
Sabiedriskajai kārtībai plānoti 1 %, tas ir 40 615 EUR. Apes novada pašvaldības teritorijā ar deleģējuma līgumu sabiedrisko kārtību nodrošina Smiltenes novada pašvaldības policija un Apes novada administratīvās lietvedības inspektors. Ar Smiltenes novadu ir noslēgts sadarbības līgums par Civilās aizsardzības plāna izstrādi.

Vispārējās valdības dienesti plānoti 9 %, tas ir 501 063 EUR, kas ir par 2 % samazinājušies salīdzinot ar 2019.gadu. Šajā sadaļā ietilpst izdevumi lēmējvaras - novada domes deputātu un komisijas (iepirkuma, administratīvā, vides, dzīvokļu, atsavināšanas) un izpildvaras institūciju – administrācija, kanceleja, grāmatvedība, Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs, dzimtsaraksti, Gaujienas, Trapenes, Virešu pagastu pārvalžu darbība un ēku uzturēšana.

Plānoti izdevumi neparedzētiem gadījumiem 35 000 EUR.

3.diagramma

Apes novada pašvaldības 2019. gada pamatbudžeta izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām

Analizējot 2020.gada plānotos pamatbudžeta izdevumus Apes novada pašvaldībā pa ekonomiskajām kategorijām, redzams, ka vislielāko īpatsvaru – 3 159 255 EUR jeb 57 % veido izdevumi atlīdzībai (atalgojumam un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas maksājumiem, t.sk., mērķdotācija no valsts pedagogu algām 610 728 EUR (t.sk., Gaujienas pamatskolas algu finansējums 265 427 EUR (8 mēnešiem)).

Otra lielākā izdevumu grupa ir precēm un pakalpojumiem – apkurei, elektrībai, ūdensapgādei un kanalizācijai, dažādiem ikdienas remontdarbiem, komandējumiem, kursiem, krājumiem, biroja precēm, inventāram un tamlīdzīgiem izdevumiem. Šie izdevumi sastāda 1 459 058 EUR jeb 26.43 % no visu izdevumu apjoma.

Izdevumi pamatkapitāla veidošanai sastāda 556 294 EUR jeb 10.08 % no visu izdevumu apjoma.

Sociālos pabalstos plānots izmaksāt 110 069 EUR, kas sastāda 1.9 % no izdevumu daļas.

Citās ekonomiskajās kategorijās, tādās kā subsidijas un dotācijas, procentu izdevumi plānots tērēt mazāk nekā 1%.

2. Ziedojumi un dāvinājumi

2020. gadā Apes novada pašvaldības speciālā budžeta – ziedojumu un dāvinājumu ieņēmumi nav plānoti. Noteikto mērķu izdevumu segšanai novirzīts naudas līdzekļu atlikums uz 2020. gada 1 272 EUR apmērā.

3. Aizņēmumi un galvojumi

2020. gadā Apes novada pašvaldības aizņēmumu pamatsummu atmaksa saskaņā ar atmaksas grafikiem ir 661 755 EUR un procentu atmaksa 7 382 EUR.

2020. gadā tiek plānoti aizņēmumi:

- LEADER programmas projekta “Gaujienas ciema sporta laukuma vienkāršota rekonstrukcija īstenošanai 22 739 EUR;
- Projekta “Dabas gars” Latvijas Krievijas pārobežu sadarbības programmas realizācijai 250 000 EUR;

Apes novada pašvaldības saistībās ir 6 galvojumi - par 165 667 EUR, tai skaitā, SIA „Alūksnes slimnīca” 160 053 EUR un 4 studiju kredīta galvojumi - 5 privātpersonām - LLU Veterinārmedicīnas fakultātē un RPIVA pirmsskolas un sākumskolas skolotājs programmā, kā arī Studiju kredīts Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē un Studiju kredīts LU studiju programmā “Skolotājs logopēds”.

Saistības % no budžeta 2020.gadā plānotas ir 6.84 %. Savukārt 2021. gadā - 6.3 % un 2022. gadā - 6.7 %.

2021. gadā Apes novada pašvaldības saistības - aizņēmumiem 298 049 EUR, Galvojumu saistības - 19 638 EUR.

2022. gadā Apes novada pašvaldības saistības - aizņēmumiem 308 454 EUR, Galvojumu saistības - 19 838 EUR.

4. Programma turpmākajiem 2 saimnieciskajiem gadiem

Turpmākajos divos saimnieciskajos gados lielākie ieguldījumi plānoti pašvaldības infrastruktūras uzlabošanai. Tāpat tiek plānoti līdzekļi sociālajai jomai, izglītības jomai, vides labiekārtošanai.

Līdzekļu izlietojums tiek plānots, lai sekmētu līdzsvarotu un ilgtspējīgu Apes novada attīstību, piesaistot investīcijas, kā arī sadarbojoties ar vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem un sabiedriskajām organizācijām. Plānotie un realizācijā esošie projekti 2020. - 2021. gadam:

- Pārrobežu sadarbība vietējā pārtikas un rokdarbu nozarēs - COOP Local”;
- Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs;
- Materiāltehniskās bāzes pilnveidošana Apes novada pašvaldības iestādēs;
- Tūrisma infrastruktūras attīstība Apes novadā;
- Ielu apgaismojuma izbūve Apes novadā;
- Pašvaldības ceļu un ielu infrastruktūras attīstība Apes novadā.

Apes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs

Jānis LIBERTS